

DE GEKUIFDE GRASPARKIET

Ghalib Al-Nasser

Grasparkietenliefhebbers hebben er zeker al van gehoord of hebben ze al gezien en sommige proberen en ook mee te kweken: de gekuifde grasparkiet. Mijn doel is een beetje achtergrondinformatie te geven over deze variëteit.

AFKOMST

De gekuifde grasparkiet is geen recente mutatie, geen afwijking van de veren en heeft in geen enkel opzicht iets te maken met "feather-dusters". Het is daarentegen een natuurlijke mutatie die niets te danken heeft aan de mens, of het zou zijn instandhouding en ontwikkeling moeten zijn. Deze mutatie maakt dat de veren, op bepaalde delen van het lichaam, in een andere richting groeien dan normaal.

De oudst gekende registratie van de gekuifde grasparkiet dateert van rond 1920, Sidney, Australië. Van deze vogel is waarschijnlijk de Australische gekuifde garsparkiet voortgekomen. Aangezien er in die tijd geen controle was over in- of uitvoer is het mogelijk dat er vogels geëxporteerd werden naar andere landen. Maar ik denk dat de gekuifde variëteit van variabele oorsprong is zoals bij andere grasparkietenvariëteiten (bv. geelmasker en opaline). Aantekeningen van andere gekuifde mutaties op het Europese continent dateren van net voor de Eerste Wereldoorlog. Van deze dieren is waarschijnlijk de gekuifde grasparkiet over het gans Europa verspreid geweest in de periode kort vóór de Tweede Wereldoorlog.

Er zijn aantekeningen van een andere gekuifde mutant in Canada rond 1948. De gekuifde vogels in Amerika zijn afstammelingen van deze Canadese vogels, alhoewel de weg die ze daarvoor afgelegd hebben niet zo voor de hand lag. Gekuifde grasparkieten werden het land ingesmokkeld via Mexico. Deze gekuifde vogels waren de nakomelingen van de Canadese die in Mexico geïmporteerd werden in de vroege jaren vijftig. Dit is dus een goed voorbeeld van hoe een variëteit over de ganse wereld verspreid kan worden in relatief korte tijd.

Voorbeelden van gekuifde grasparkieten die in GB werden geïmporteerd, dateren uit 1938 door Mrs R. Brown uit Morecambe, Lancs., afkomstig van een Australische stam.

Wij onderkennen in deze mutatie over het algemeen de "Continental" en de "Amerikaanse" lijn. De manier van kweken van beide "soorten" is precies dezelfde, alleen het middelpunt van de kuif verschilt. De Continentale lijn heeft het middelpunt van de kuif net boven de washuid, wat resulteert in een sterke slag van de veren die over de kop neerhangen tot aan of zelfs over de ogen. De kuif bij de Amerikaanse lijn bevindt zich een beetje

meer naar achter op de kop, waardoor de veren min of meer rechter komen te staan en enkel aan de rand een beetje neerhangen (als ze dat zowieso al doen). Maar door de jaren heen zijn beide lijnen zodanig met elkaar vermengt geraakt dat beide soorten "elkaar" kunnen voortbrengen.

TYPE KUIF

Er zijn drie soorten kuiven: rechtopstaand, halve cirkel en volledige cirkel. Voor alle drie is er een standaard en ideaal beeld gemaakt dat aanvaard is door de Budgerigar Society. De talrijke variaties van de kuiven en de hoeveelheid lift, weerhoudt ons er van om al te streng de standaard toe te passen bij een verenmutatie zoals deze. De standaard geeft daarentegen wel een goede handleiding aan kwekers en aan de jury.

Het hoofdpunt waar bij de jurering op gelet wordt is de "netheid" van de kuif, eerder dan de vorm.

De rechtopstaande variant (vergelijkbaar met de valkparkietenkuif) is de meest voorkomende en die varieert op zich in een kleine lift tot een sterke lift, alhoewel er altijd een minimum hoogte moet zijn van minstens 9 mm boven de washuid.

Daarna volgt de halfcirkel-kuif. De kuif moet dus halfcirkelvormig zijn en de veren vallen of staan in een kring boven de washuid. De veren aan de achterkant van de kop moeten vrij vlak liggen.

De ronde kuif gaat helemaal over de kop heen in een mooie cirkel waarbij de veren uit het middelpunt van de kuif mooi over de kop heenliggen. Dit type is wellicht de mooiste en is ook het meest gezocht door de gespecialiseerde liefhebber.

De variaties die er dan nog bestaan binnen elk van deze drie types is schier eindeloos. Zo kan de kuif uit het midden van de kop staan waardoor de vogel een "scheve" indruk geeft. Dit zegt echter niets over hun broedgedrag en vruchtbaarheid. Er zijn zelfs vogels met dubbele kuiven die een slordige indruk maken. Deze hebben een kuif helemaal vooraan meteen gevolgd hoger op de kop door een tweede.

Een andere gekuifd type is het "frilled" (warrige) type. Deze hebben niet alleen een kuif op de kop maar ook op de rug tussen de vleugels.

"Kuif-broed" vogels zijn de nakomelingen van kuifparingen en zijn visueel niet te onderscheiden van normale grasparkieten. Er is geen kuif te zien. Deze vogels zijn echter voor iemand die gekuifde grasparkieten wil kweken zeer waardevol wanneer ze gepaard kunnen worden aan een gekuifd exemplaar. Ook hier is een goede "boekhouding" van de vogels van groot belang.

GENETICA

De vererving van de gekuifde grasparkiet is niet zo doorzichtig en men kan het gen zeker niet afdoen als zijnde dominant, recessief of geslachtsgebonden.

Het gen dat verantwoordelijk is voor het kuiven

kan niet volledig dominant zijn, want wanneer we een kuif paren met een kuif-broed, is de kans op gekuifde nakomelingen veel groter dan wanneer we een kuif paren aan een normale vogel.

Zelfs een kuif-broed gepaard aan een normale vogel kan gekuifde nakomelingen opleveren.

Anderzijds kan het kuif-gen niet volledig recessief zijn, want er kunnen gekuifde jongen verwacht worden bij een eerste kruising tussen een gekuifde en een zuivere, normale vogel.

Dat is meteen de reden waarom ik niet spreek van split vogels, maar van kuif-broed vogels. Er is geen vergelijking mogelijk tussen de 'kuif-broed' vogels en de 'splits' van laat ons zeggen recessief bonte of geslachtsgebonden opalines.

We hebben eveneens ontdekt dat de wetten die de geslachtsgebondenheid omschrijven niet opgaan bij de kuif-genetica, want er is geen verschil tussen het genetisch potentieel van mannen en poppen.

Ik ben tot de conclusie gekomen, samen met andere kwekers die zich intensief met genetica bezighouden en na deze vogels gekweekt te hebben sinds 1971, dat het kuif-gen semi-dominant vererft t.o.v. de wildvorm.

Er zijn door de jaren heen al heel wat theoriën de wereld ingestuurd over het kuif-gen. Ik wil mij vooral aansluiten bij de "Initiator theory" of vrij vertaald de "aanleidingstheorie". Deze theorie, voorgesteld door Dr. J. E. Fox van de Universiteit van Kansas, USA, in juni 1970, verdrong zijn eerdere "Inhibitor theory" ("remmingstheorie) die hij publiceerde in 'Cage and Aviary Birds' van 28 mei 1964. De "Initiator theory" beweert dat de genetische informatie die een gekuifde vogel draagt gebaseerd is op een samengaan van twee types semi-dominante genen: een gen dat 'aanleiding' geeft en een gen dat 'beslissend' werkt. Wanneer deze beide enkelvoudig aanwezig zijn, zal de vogel een rechtopstaande kuif hebben. Wanneer er één aanleidinggevend en twee beslissende genen aanwezig zijn, zal de kuif half-cirkelvormig zijn. Wanneer er echter twee aanleidinggevende genen zijn en één of twee beslissende genen, krijgen we een volledig cirkelvormige kuif. De theorie zegt ook dat wanneer enkel één semi-dominant gen (van welke soort ook) aanwezig is, er geen kuif zal waargenomen worden. Die vogels zijn de zgn. kuif-broed vogels (dus anders dan de normale vogels die helemaal géén kuif-genen dragen).

KWEKEN MET GEKUIFDE GRASPARKIETEN

Zelfs als we de "Initiator theory" aanvaarden, blijven er een aantal zaken die bij het kweken enige verduidelijking vragen.

Van één ding zijn we zeker: de gekuifde

grasparkiet kweekt zuiver door als het gaat over het doorgeven van de uiterlijke kenmerken van de kuif, niettegenstaande dat als we een gekuifde vogel paren aan een kuif-broed, we een andere type kuif kunnen (maar niet noodzakelijk) verwachten. Zo kan een rechtopstaande kuif gepaard aan een kuif-broed vogel, alle drie de soorten van kuiven geven. Een volledig cirkelvormige kuif gepaard aan een kuif-broed eveneens. Bepalend hierbij zijn de genen van de kuif-broed vogel.

Voor het gemak zal ik de term "kuif" gebruiken wanneer ik verwijs naar één van de drie types kuif, ongeacht het geslacht, bij het verklaren van het broedpatroon van deze variëteit:

- Kuif x kuif paringen zullen de meeste gekuifde nakomelingen opleveren plus een aantal kuif-broed vogels. Alhoewel ik er meteen moet bijzeggen dat deze paringen niet aan raden zijn, daar vrijwel zonder uitzondering de nakomelingen van povere kwaliteit zullen zijn.

Kuif x kuif-broed is de tweede mogelijkheid die ook nog een behoorlijk aantal gekuifde nakomelingen zal geven, samen met kuif-broed en normale vogels. Dit is de meest aangewezen paring om zowel de kuif, als de algemene kwaliteit van de vogels in stand te houden. Het is wel belangrijk dat de kuif-broed vogel afkomstig is van minstens één ouder die een zichtbaar gekuifde vogel was.

Kuif x normale vogel kan een paar gekuifde vogels geven, maar meestal zullen het kuif-broed en normale vogels zijn. Deze paring is echter zo nu en dan onvermijdelijk wil men ook het formaat en kwaliteit in het algemeen op peil houden of zelfs verbeteren. De normaal-vogel die hier ingeschakeld wordt dient van uitstekende kwaliteit te zijn, anders heeft het geen zin.

Kuif-broed x kuif-broed en kuif-broed x normaal geven zo nu en dan een gekuifde vogel, wat bewijst dat het gen semi-dominant van karakter is. Wanneer men echter een goede kuif-grasparkiet wil kweken is deze paring niet aan te raden, omdat tussen de jongen heel wat "rommel" terug te vinden zal zijn.

Een gekuifd jong kan ten vroegste na een dag of twaalf herkend worden in het nestblok, door een soort "gedraaide stoppel" op de kop. Pas na een week of drie kan men ook zeggen over welke soort kuif het gaat.

Om af te sluiten: ik hoop dat ik wat nuttige informatie heb doorgegeven over de gekuifde grasparkiet en dat een aantal kwekers zich aangesproken voelen om deze soort te gaan kweken. Het is zeker een uitdaging, want het gaat hier over het kweken van kuiven en kleur en formaat en wat nog meer... Wat een uitdaging...!!!